

BÁO CÁO
Tổng kết thi hành Luật Quốc tịch Việt Nam
năm 2008 và các văn bản quy định chi tiết thi hành

Thực hiện Quyết định số 733/QĐ-BTP ngày 25/5/2017 của Bộ Tư pháp ban hành Kế hoạch tổng kết thi hành Luật Quốc tịch Việt Nam năm 2008 và các văn bản quy định chi tiết thi hành. Qua tổng kết việc thi hành Luật quốc tịch năm 2008 và các văn bản quy định chi tiết thi hành trên địa bàn tỉnh, UBND tỉnh Thanh Hóa báo cáo Bộ Tư pháp những nội dung sau:

I. ĐÁNH GIÁ TÌNH HÌNH THỰC HIỆN LUẬT QUỐC TỊCH VIỆT NAM NĂM 2008 VÀ VĂN BẢN QUY ĐỊNH CHI TIẾT THI HÀNH

1. Về thực hiện quản lý nhà nước về quốc tịch

1.1. Triển khai thi hành Luật quốc tịch

Để triển khai Luật quốc tịch Việt Nam năm 2008 và các văn bản hướng dẫn của Bộ Tư pháp, UBND tỉnh Thanh Hóa đã giao cho Sở Tư pháp Thanh Hóa tham mưu Kế hoạch thực hiện pháp luật về quốc tịch trên địa bàn. Trên cơ sở Kế hoạch của UBND tỉnh, Sở Tư pháp Thanh Hóa đã chủ động phối hợp với các sở, ban, ngành và chính quyền địa phương triển khai kịp thời, có hiệu quả Luật quốc tịch và các văn bản hướng dẫn thi hành; từng bước đáp ứng được yêu cầu quản lý nhà nước về quốc tịch trên địa bàn tỉnh.

Sở Tư pháp đã tham mưu cho UBND tỉnh tổ chức hội nghị tuyên truyền Luật quốc tịch đến cán bộ chủ chốt các ngành, các cấp trên địa bàn tỉnh. Triển khai đầy đủ, kịp thời các văn bản hướng dẫn thi hành Luật quốc tịch tới cán bộ, nhân dân trong tỉnh bằng nhiều hình thức như: tổ chức hội nghị, tập huấn, tuyên truyền trên hệ thống truyền thanh... từ đó nâng cao hiểu biết của cán bộ và nhân dân đối với các quy định của pháp luật về quốc tịch. Riêng đối với cán bộ Tư pháp cấp huyện, cấp xã hàng năm đều được tập huấn chuyên sâu về chuyên môn nghiệp vụ, góp phần nâng cao chất lượng công tác tư pháp, đảm bảo quyền lợi của công dân.

UBND tỉnh đã kịp thời công bố bộ thủ tục hành chính thuộc lĩnh vực quốc tịch trên địa bàn tỉnh; đăng tải công khai trên Cổng thông tin điện tử của Tỉnh và Trang thông tin điện tử của Sở Tư pháp tạo điều kiện thuận lợi cho người dân

tiếp cận và thực hiện các thủ tục hành chính về quốc tịch theo đúng quy định. Sở Tư pháp đã phát huy vai trò tham mưu cho cấp trên, hướng dẫn cấp dưới và trực tiếp giải quyết thủ tục hành chính về quốc tịch đạt hiệu quả cao.

Thực hiện trách nhiệm đầu mối trong công tác phối hợp giải quyết việc quốc tịch, Sở Tư pháp đã tham mưu cho UBND tỉnh ban hành quy chế phối hợp liên ngành liên thông giải quyết hồ sơ hộ tịch, quốc tịch, con nuôi trên địa bàn; tham mưu chỉ đạo các đơn vị liên quan tháo gỡ khó khăn, vướng mắc phát sinh trong giải quyết việc quốc tịch.

1.2. Về đội ngũ cán bộ, công chức làm công tác quốc tịch

Trong thời gian qua, UBND tỉnh Thanh Hóa thường xuyên quan tâm, chỉ đạo xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức làm công tác quốc tịch; yêu cầu Sở Nội vụ và UBND các huyện bố trí đủ nguồn cán bộ cho công tác hộ tịch nói chung và công tác quốc tịch nói riêng. Hiện nay, các địa phương được bố trí đủ cán bộ tư pháp, có nhiều xã, phường, thị trấn được bố trí tới 02 cán bộ tư pháp từng bước đáp ứng yêu cầu của người dân trong lĩnh vực tư pháp nói chung và việc quốc tịch nói riêng.

1.3. Việc ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý quốc tịch

Để đảm bảo công tác quản lý cũng như giải quyết các công việc về quốc tịch tại Sở Tư pháp, năm 2015 UBND tỉnh Thanh Hóa đã đầu tư kinh phí mua phần mềm đăng ký hộ tịch áp dụng chung trên địa bàn toàn tỉnh, trong đó có nội dung về quản lý cũng như giải quyết các việc về quốc tịch của Sở Tư pháp.

Hệ thống phần mềm đi vào hoạt động, bước đầu đã đem lại hiệu quả trong công tác đăng ký và quản lý hộ tịch nói chung và quốc tịch nói riêng, tạo điều kiện rút ngắn thời gian, đảm bảo chính xác trong quản lý nhà nước về quốc tịch. Thời gian tới, hệ thống phần mềm này tiếp tục được nâng cấp để nâng cao hiệu quả trong công tác.

1.4. Công tác thanh tra, kiểm tra và giải quyết khiếu nại, tố cáo về quốc tịch

UBND tỉnh chỉ đạo cho Sở Tư pháp tích cực kiểm tra, giám sát, hướng dẫn, giải quyết tốt các khiếu nại, tố cáo trong các hoạt động về quốc tịch, đảm bảo quyền lợi cho công dân. Mỗi năm, Sở Tư pháp tổ chức từ 5 đến 7 đợt kiểm tra, thanh tra việc thực hiện các nội dung về hộ tịch, quốc tịch của UBND các địa phương. Trong những năm qua, trên địa bàn tỉnh không xảy ra trường hợp nào khiếu nại, tố cáo về nội dung liên quan đến quốc tịch, điều đó khẳng định công tác quốc tịch trên địa bàn tỉnh đạt được kết quả tốt và luôn tạo được sự ổn định.

2. Về việc thi hành pháp luật về quốc tịch

Để tạo sự đồng bộ, thống nhất giữa Luật Quốc tịch với Hiến pháp năm 2013, Bộ Luật dân sự, Luật hộ tịch và các văn bản pháp luật mới được ban hành, cần thiết phải sửa đổi Luật quốc tịch năm 2008 nhằm đáp ứng yêu cầu quản lý nhà nước về công tác quốc tịch trong tình hình mới.

Trong xu thế hội nhập hiện nay nguyên tắc công dân Việt Nam một quốc tịch dường như không còn phù hợp. Trên thực tế, người Việt Nam sinh sống và lao động ở nước ngoài với số lượng lớn, ngược lại người nước ngoài đến sinh sống và lao động ở Việt Nam ngày một nhiều, do đó nhu cầu của người dân có hai quốc tịch là chính đáng, phù hợp với quy định của pháp luật nhiều nước và xu thế của thế giới, đồng thời thuận lợi cho công tác quản lý đối với nhóm đối tượng này. Vì vậy, đề nghị Bộ Tư pháp cần xem xét để tham mưu thay đổi quy định của pháp luật về vấn đề nêu trên. Mặt khác, thực tế hiện nay có một số lượng lớn công dân Việt Nam đã nhập quốc tịch nước ngoài (vd: Đài Loan...) nhưng vẫn còn khẩu và các giấy tờ chứng minh quốc tịch Việt Nam, những trường hợp này ảnh hưởng không nhỏ đến chính quyền cơ sở trong việc quản lý cũng như cấp các giấy tờ hộ tịch liên quan tới công dân. Đây cũng là một trong những lý do cần xem xét lại nguyên tắc một quốc tịch.

Trình tự giải quyết các vấn đề về quốc tịch thực tế còn nhiều thủ tục, thời gian giải quyết dài và qua nhiều cơ quan thẩm định, gây khó khăn cho công dân và công tác quản lý, đề nghị trong quá trình sửa đổi các quy định của pháp luật về quốc tịch cần xem xét rút ngắn thời gian, giảm đầu mối giải quyết việc quốc tịch.

Về những giấy tờ có giá trị chứng minh quốc tịch Việt Nam theo quy định tại Điều 11 của Luật Quốc tịch năm 2008. Các văn bản pháp luật liên quan có nhiều thay đổi nên những giấy tờ có giá trị chứng minh quốc tịch Việt Nam cũng có những thay đổi, vì vậy cần sửa đổi quy định này cho phù hợp (vd: thêm giấy tờ như căn cước công dân...).

Đối với cách thức xác định quốc tịch Việt Nam của trẻ em, đặc biệt là xác định quốc tịch Việt Nam đối với trẻ em có một bên cha hoặc mẹ là công dân Việt Nam, còn người kia là công dân nước ngoài cũng cần thay đổi cho phù hợp với xu hướng một người có hai quốc tịch, cha mẹ có thể lựa chọn cho con mang quốc tịch của bên cha hoặc bên mẹ hoặc mang cả hai quốc tịch nếu như pháp luật nước bên liên quan cho phép.

Trên địa bàn tỉnh, số lượng hồ sơ giải quyết các vấn đề về quốc tịch là rất ít, từ năm 2009 đến nay mới giải quyết 03 hồ sơ nhập quốc tịch và 02 hồ sơ xác nhận là người có quốc tịch Việt Nam. Qua quá trình giải quyết việc quốc tịch,

nhận thấy đối với hồ sơ xin nhập quốc tịch thành phần hồ sơ, trình tự, thủ tục giải quyết rất chặt chẽ, tuy nhiên thời gian giải quyết dài, qua nhiều cơ quan liên quan, thành phần hồ sơ phức tạp... làm ảnh hưởng đến quyền lợi của công dân. Trong quá trình sửa đổi Luật quốc tịch năm 2008 đề nghị cần xem xét để rút ngắn thời gian giải quyết cũng như giảm thành phần hồ sơ không cần thiết, giảm các cơ quan liên quan.

Triển khai việc cấp Giấy xác nhận có quốc tịch Việt Nam, xác nhận là người gốc Việt Nam, Sở Tư pháp tỉnh Thanh Hóa mới chỉ cấp 02 Giấy xác nhận. Qua đó, cho thấy số lượng và nhu cầu cấp giấy xác nhận trên địa bàn là rất ít. Tuy nhiên, việc cấp các giấy tờ này đã tạo điều kiện cho công dân trong việc xác nhận có quốc tịch Việt Nam hoặc là người gốc Việt Nam.

Do giải quyết hồ sơ về quốc tịch ở Thanh Hóa ít nên công tác phối hợp trong giải quyết hồ sơ về quốc tịch chưa phát sinh những khó khăn phức tạp xảy ra, các hồ sơ đều được giải quyết đảm bảo về trình tự thủ tục và thời gian.

Hiện nay, đã có người Việt Nam đồng thời có quốc tịch nước ngoài trên địa bàn tỉnh Thanh Hóa (chủ yếu các trường hợp người Việt Nam kết hôn với người Trung Quốc (Đài Loan) họ sống ở Đài Loan một thời gian và có quốc tịch nước ngoài, nhưng ở Việt Nam họ vẫn còn hộ khẩu và các giấy tờ cá nhân khác (họ thường xuyên về Việt Nam thăm gia đình), những trường hợp này khi về Việt Nam giải quyết các hồ sơ hộ tịch thường làm cho chính quyền địa phương lúng túng trong việc xác định thẩm quyền giải quyết. Tuy nhiên, trong mối quan hệ cụ thể thì cơ quan chức năng buộc phải xác định để đăng ký hoặc cấp các giấy tờ cho công dân mà nhiều khi pháp luật chưa quy định vấn đề này. Đây cũng là khó khăn cần sớm tháo gỡ.

Việc đăng ký khai sinh cho trẻ em là con của công dân Việt Nam với công dân nước ngoài, tuy chưa có quy định về việc trẻ em có thể được mang hai quốc tịch, song với các quy định về việc trẻ em có thể mang quốc tịch của bên cha hoặc bên mẹ đã tạo điều kiện thuận lợi cho trẻ em được đăng ký hộ tịch, đặc biệt hơn khi đăng ký quốc tịch cho trẻ em việc lấy quốc tịch Việt Nam được ưu tiên và đơn giản hơn cũng là điều hợp lý và thuận lợi cho công dân vì trong nhiều trường hợp cha mẹ không thỏa thuận được việc lựa chọn quốc tịch cho con thì quy định của luật quốc tịch sẽ là cơ sở để giải quyết việc tranh chấp của cha, mẹ.

Thanh Hóa là tỉnh có chung đường biên giới với nước bạn Lào, việc quản lý cũng như giải quyết các vấn đề liên quan đến quốc tịch luôn được tỉnh quan tâm và chỉ đạo các cơ quan chức năng giải quyết kịp thời, nên công tác quốc tịch ở khu vực biên giới luôn ổn định, không có những diễn biến phức tạp. Tỉnh cũng

đang trong quá trình rà soát người dân hai nước di cư tự do và hôn nhân không giá thú, hết giai đoạn rà soát UBND tỉnh đã có kế hoạch giao cho Sở Tư pháp tham mưu cũng như trực tiếp giải quyết các vấn đề về hộ tịch, quốc tịch liên quan đến người dân di cư tự do nhằm góp phần đảm bảo an ninh chính trị, trật tự an toàn trên vùng biên giới hai nước.

Việc tiếp cận các thông tin về quốc tịch để thực hiện đăng ký lại việc sinh hiện nay phụ thuộc rất nhiều vào lời khai của công dân, các thông tin trên trang điện tử của Bộ Tư pháp chưa nhiều, ảnh hưởng tới sự chính xác trong giải quyết hồ sơ, để đảm bảo các thông tin được liên thông cần xây dựng hệ thống dữ liệu thông tin và khai thác tốt nguồn dữ liệu này, đầu mối có thể giao về Sở Tư pháp các tỉnh, thành phố để khai thác và quản lý thông tin.

Việc thu, nộp, quản lý và sử dụng phí xác nhận quốc tịch Việt Nam, người gốc Việt Nam và lệ phí quốc tịch trên địa bàn tỉnh tuy phát sinh ít nhưng luôn được thực hiện và đảm bảo theo quy định.

Xác định được tầm quan trọng của việc ứng dụng công nghệ thông tin trong giải quyết các vấn đề về hộ tịch nói chung và quốc tịch nói riêng, UBND tỉnh đã bố trí kinh phí và xây dựng phần mềm hộ tịch chung trên địa bàn toàn tỉnh, đây là cơ sở các nguồn dữ liệu được xây dựng, khai thác đảm bảo thuận lợi cho công tác quản lý các nội dung về quốc tịch. Hiện tại phần mềm hộ tịch tại Thanh Hóa đang thực hiện khá tốt, đảm bảo thuận lợi cho quá trình thao tác nghiệp vụ của cán bộ hộ tịch; tiến tới phần mềm sẽ được nâng cấp để đáp ứng tốt hơn nữa yêu cầu của người dân.

Do làm tốt công tác quốc tịch nên nhiều năm qua trên địa bàn tỉnh Thanh Hóa không có vụ việc khiếu nại tố cáo liên quan đến vấn đề quốc tịch.

II. ĐỀ XUẤT, KIẾN NGHỊ CÁC GIẢI PHÁP ĐỂ NÂNG CAO HIỆU QUẢ THI HÀNH PHÁP LUẬT VỀ QUỐC TỊCH

Trên cơ sở kết quả đánh giá kết quả đạt được và những tồn tại, hạn chế trong công tác quốc tịch trên địa bàn, UBND tỉnh đề xuất một số giải pháp hoàn thiện pháp luật về quốc tịch nhằm nâng cao hiệu quả thi hành pháp luật về quốc tịch trong thời gian tới như sau:

- Cần khảo sát, nguyện vọng của người dân được mang hai quốc tịch để xây dựng các quy định của pháp luật tiến bộ phù hợp với tình hình thực tế trong nước và quốc tế.

- Thực hiện ủy quyền một số việc về quốc tịch cho các đơn vị cấp dưới nhằm tạo thuận lợi, nhanh gọn trong giải quyết hồ sơ cho người dân.

- Đẩy mạnh việc ứng dụng công nghệ thông tin để cập nhật, xây dựng nguồn dữ liệu về quốc tịch, góp phần sử dụng hiệu quả các thông tin trong đăng ký và quản lý hộ tịch, quốc tịch, đảm bảo tốt nhất quyền lợi của người dân.

- Cần quy định rõ việc công nhận hoặc không công nhận người Việt Nam có nhiều quốc tịch; những trường hợp có nhiều quốc tịch nhưng chưa được sự đồng ý của cơ quan có thẩm quyền. Đối với các trường hợp không được công nhận thì cần có chế tài cụ thể, đồng thời quy định rõ thủ tục liên quan trong xử lý hồ sơ, đảm bảo rõ ràng, tránh những lúng lúng của chính quyền địa phương khi tiếp nhận và giải quyết các hồ sơ liên quan đối với các đối tượng này.

Trên đây là báo cáo đánh giá tổng kết thi hành Luật quốc tịch năm 2008 và các văn bản hướng dẫn thi hành của UBND tỉnh Thanh Hóa kính gửi Bộ Tư pháp tổng hợp theo yêu cầu./.

Nơi nhận:

- Bộ Tư pháp (để báo cáo);
- Chủ tịch UBND tỉnh (để báo cáo);
- Lưu: VT, NC.

KT. CHỦ TỊCH
PHÓ CHỦ TỊCH *clan*

Lê Thị Thìn